

# TOBAKSFRI SKOLTID NU! 2015 - 2017



---

Drivs av A Non Smoking Generation

Finansieras av Folkhälsomyndigheten och  
genomförs i samverkan med Norrköping,  
Katrineholm, Säfte och Bollnäs

Kontakt gällande Tobaksfri skoltid NU!

Niklas Odén

[niklas@nonsmoking.se](mailto:niklas@nonsmoking.se)

070 637 05 02

# Skolan kan göra skillnad

Näst efter hemmet är skolan den miljö som påverkar barns- och ungas attityder, värderingar, val av livsstil och levnadsvanor mest.

Skolan är på så sätt möjligheternas arena. Skolan kan genom ett medvetet arbete göra stor skillnad!

# Är det här med tobak ett så stort problem?

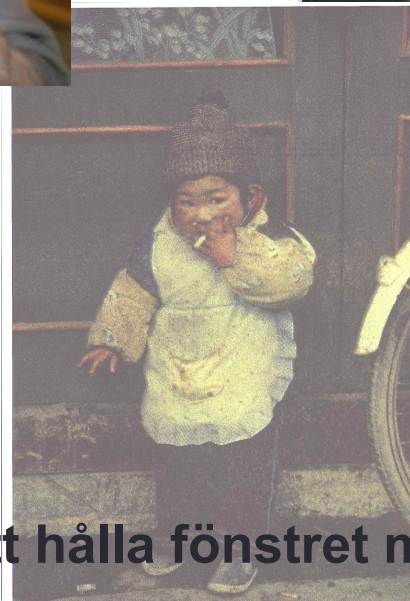
För 40 – år sedan.....

- Rökte varannan svensk man
- Unga tjejer går om unga killar
- Rökfria miljöer existerar inte

I dag röker cirka 10% av Sveriges Vuxna befolkning..... Så?



# Det är barn och unga som börjar röka och snusa



**Barn och unga behöver stöd för att hålla fönstret mot tobaken stängt!**

# Statistik rökning

<b>Nationellt 2015</b>	<b>Pojkar</b>	<b>Flickor</b>
År 9	10%	14%
År 2	25%	27%

# Rökning som hälsoproblem



Foto: Ulrika Zwenger

Över 12 000 människor dör varje år i Sverige p.g.a. rökning.

Att 40-tal sjukdomar beror på rökning, bl.a.cancer. Flest dödsfall sker i hjärt- och kärlsjukdomar.

Varannan rökare dör i förtid.

De som dör av sin rökning förlorar mellan 15 - 20 år av förväntad livstid.

Snus är INTE en hälsoprodukt!



# Tobakskonsumenter - Tonåringar

Andel unga som konsumerar tobak 2015

Åk 9 Pojkar  
15%

Flickor  
15%

År 2 Pojkar  
33%

Flickor  
28%



# Sambanden

- Nikotin öppnar upp för andra beroenden
- Snusande och rökande ungdomar dricker oftare och mer alkohol än ungdomar som inte brukar tobak
- 64 procent av de elever som röker regelbundet har testat cannabis. Bland elever som aldrig rökt vanlig tobak har bara fyra procent testat cannabis. Det visar en undersökning som Statens folkhälsoinstitut låtit genomföra bland elever på sex gymnasieskolor i Skåne.
- **Det är ett brott att inneha och bruka cannabis**

# Vad kan vi göra?

- Skolans förebyggande arbete



# Grunden för allt förebyggande arbete

## -Risk och skyddsfaktorer i barn och ungdomsmiljöer



# Skolan som riskmiljö för tobaksbruk

- Tillgång
- Acceptans (vänners/vuxnas)
- Förebilder
- Socialt tryck (avsaknad av uttalade förväntningar)
- Attityder och värderingar



# Skolans förhållningssätt

## Steg 1 - Att diskutera / Kom överens

- Övergripande frågor – hur ser vi på tobaken i skolmiljön, vår roll, våra möjligheter, vårt ansvar och våra målsättningar?

Gemensam bild = Möjlighet till gemensamt förhållningssätt = En förutsättning för ett gott resultat.

# Fyra olika nivåer – vad ska vi välja?

- Rökfritt område
- Tobaksfritt område
- Rökfri skoltid
- Tobaksfri skoltid
- **Vi måste ställa frågan - Vad vill vi egentligen uppnå?**

# Hur skapar vi engagemang – det krävs en synvända

- Skolans ledning måste visa att frågan är prioriterad
- Gå från ordningsperspektiv till **skyddsperspektiv**.
- Målbild – Vi ska bygga en **skyddande miljö och tid** – vi ska skydda våra elever från tobaken. **En skolkultur där tobaksfrihet är norm.**

**Ett arbete som vi gör av omtanke om de unga och för att ge dem de bästa livsförutsättningarna.**

Att fundera på – Hur pratar vi med varandra om det här? Hur pratar vi med eleverna om det här? Hur kommunicerar vi med vår omvärld om det här?

# Hur får vi med eleverna – tobaksfri skola?

- Diskutera och tydliggör skolans ambition – Skolan ska vara tobaksfri för att – skydda mot tobaken – Stöd att förbli tobaksfri (Omtanke!)
- Bjud in eleverna på ett respektfullt sätt att vara delaktiga i arbetet med att göra skolan tobaksfri. (**Medaktörer** inte målgrupp).
- **Samtalet – inte längre en argumentation som man kan förlora.**
- Det är då inte en rebellisk handling att röka på skolgården – det är en osolidarisk handling.
- Erbjud tobaksbrukande elever stöd att sluta/alternativt klara av att låta bli röka/snusa under skoltid.



Kommunicera ert  
ställningstagande

Synliggör vad ni vill och  
varför.

Bygg en kultur – som  
alla kan vara delaktiga  
i.



## 2. Utveckla - Föräldrasamverkan

**Föräldrar är de starkaste normgivarna – hjälp dom att hjälpa**

**Dialog istället för information.**

**En gemensam syn ”viktiga vuxna”  
samverka kring skolans hela verksamhet**

**Involvera i skolarbetet och initiera hälso- och värdegrunds diskussioner**

**Skolan kan vara kunskapsförmedlare, en plats för diskussion och överenskommelser.**



# Om den förebyggande undervisningen

## VÄGVAL!

Riva av det för  
att kunna bocka  
av det ?



Eller faktiskt göra  
skillnad för våra  
elever framtid och  
liv?

TOMTEBLOSS  
!

Kan tyckas vara en provokativ fråga – men hur långt från verkligheten är den?

# Om vi vill nå fram

## **krävs metoder som**

- Berör
- Går på djupet
- Tar upp frågorna ur ett för eleverna relevant perspektiv och sammanhang.
- Utmanar. kräver reflektion, ställningstaganden och handling.
- Ett arbete där eleverna görs till aktörer (interaktivitet) istället för passiva mottagare som matas med information

# Frågeställningar som berör

”TOBAKSBOLAGEN BLÅSER DIG  
OM INTE DU BLÅSER DOM!”



# Ett annat perspektiv på tobaksfrågan

- [www.tobaksbarn.se](http://www.tobaksbarn.se)
- Filmen tobakens barn
- Barnarbete
- Miljöförstöring
- Orsak till fortsatt fattigdom
- Marknadsföring



# Tobaksförebyggande arbete

## Metoden / Verktygen - sammanfattning

- Utveckla ett aktivt förhållningssätt / En skolkultur / Policy
- Flytta fokus från ordningsfråga till skyddsfråga.
- Kommunicera er ambition och era motiv (internt och externt)
- Gör eleverna till medaktörer (inflytande över och roll i det tobaksförebyggande arbetet på skolan)
- Dialog med föräldrar
- Effektiv ANT-undervisning
- Stöd till att sluta (personal/elever)
- Samverka externt

# Metod och implementering hand i hand

## Implementeringsmodell

- 1.Undersöka behov och förutsättningar
- 2.Förankra behovet av förändring
- 3.Val av insatser/planering
- 4.Utbildning i metod
- 5.Stöd ochHandledning
- 6.Utveckling av strukturer och rutiner

## Metodkomponenter/verktyg

- Policy/förhållningssätt
- Ledarskapet och medarbetarskapet
  - Kommunikation
  - Elevernas delaktighet
  - Föräldrdialog
- ANDT-undervisningen
  - Elevhälsan

Skolans arbetsgrupp driver arbetet på skolan  
Stöd ges från projektledning genom utbildning, handledning och material



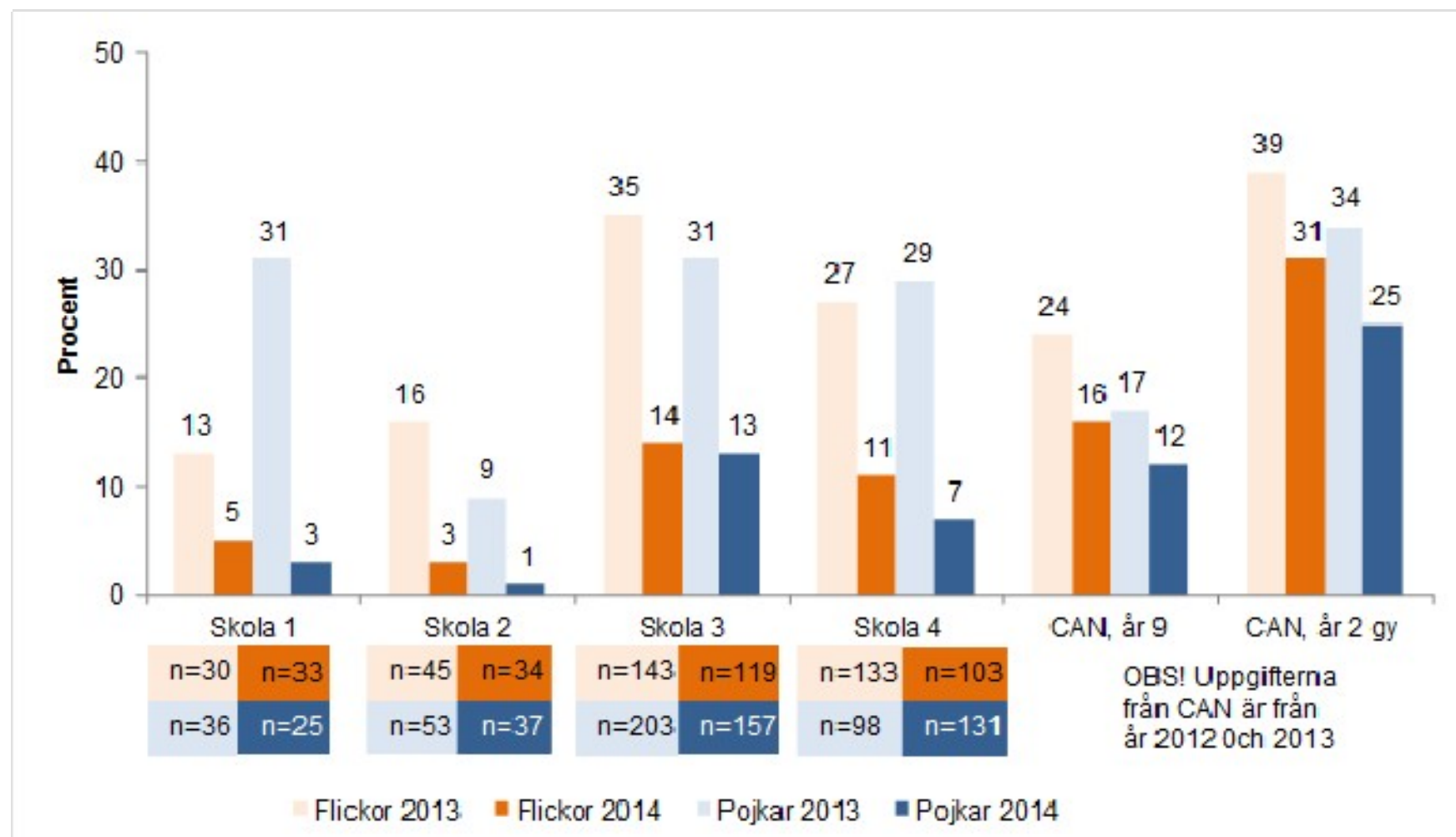
---

Är det värt allt arbete?



Det är mycket nu!

# Tobaksfri skola 2.0 (2012 – 2014)



# TOBAKSFRI SKOLTID NU! 2015 - 2017



---

Tack för visat intresse.

Kontakt gällande Tobaksfri skoltid NU!

Niklas Odén

[niklas@nonsmoking.se](mailto:niklas@nonsmoking.se)

070 637 05 02